

Walter Scott

KENILWORTH

 SAGA
EGMONT

Walter Scott

KENILWORTH

 SAGA
EGMONT

KENILWORTH

Walter Scott

SAGA EGMONT

Kenilworth

är översatt från engelska av Magnus Alexander Goldschmidt efter

Kenilworth

Copyright © 1888, 2018 Walter Scott och Lindhardt og Ringhof Forlag A/S

All rights reserved

ISBN: 9788711667422

1. E-boksutgåva, 2018

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-koncernen

KENILWORTH.

Första kapitlet.

En värdshusvärd jag är, och mina egor —
Var viss derpå — jag känner mycket väl.
Blott glada gäster köra må min plog,
Och gossar berga under sång min skörd.
Men slagans ljud jag känner ej.

DET NYA VÄRDSHUSET.

Det är en romanförfattares privilegium att låta sin berättelse begynna på ett värdshus, denna fria mötesplats för alla resande, der hvars och ens lynne uppenbarar sig utan tvång och krus. Detta är i synnerhet lämpligt, när skådeplatsen är förlagd till det gamla Englands glada dagar, då värdshuskunderna på visst sätt voro ej endast gäster, utan äfven bordskamrater och för någon tid ett sällskap åt värden, hvilken vanligen var en person med hyggligt utseende, godt lynne och en viss tillåten frihet i sitt sätt att vara. Under hans beskydd visade gästerna snart sin olika karakter och de underläto sällan att, medan de tömde den sexbandade dryckeskannan, bortlägga all förbehållsamhet och visa sig för hvarandra och för värden med samma otvungenhet, som om de varit gamla bekanta.

Byn Cumnor, som låg tre eller fyra mil ^a från Oxford, skröt under adertonde året af drottning Elisabeths regering med ett förträffligt värdshus i den gamla stilen, hållet, eller rättare styrdt af Giles Gosling, en några och femtio års

man, med en temligen trind mage och ett fryntligt utseende, billig mot sina kunder och sjelf en ordentlig betalare; han egde en källare med goda dryckesvaror, ett godt hufvud, samt en vacker dotter. Allt sedan den gamle Harry Baillies i Southwark dagar hade ingen värdshusvärd öfverträffat Giles Gosling i konsten att behaga sina gäster af alla klasser; och hans rykte var så stort att den, som varit i Cumnor utan att dricka ett glas på *Svarta Björnen*, erkände sig med detsamma i högsta grad likgiltig om sitt anseende såsom resande. En landtbo kunde lika så gerna återvända från London utan att hafva sett drottningen. Cumnors invånare kände sig stolta öfver sin värd, och deras värd var stolt öfver sitt värdshus, sina dryckesvaror, sin dotter och sig sjelf.

Det var på gården utanför det värdshus, hvilket kallade denne förträfflige man sin herre, som en resande i aftonskymningen steg af sin häst, hvilken tycktes hafva gjort en lång färd. Han lemnade honom till stalldrängen, i det han gjorde denne några frågor, hvilka föranledde följande samtal mellan tjänstfolket på *Svarta Björnen*.

»Hollah, John Tapster!»

»Strax, Will Hostler», svarade mannen af tappen och svickan, i det han med uppknäppt jacka, hvita linnebyxor och grönt förkläde stack ut halfva kroppen genom en dörr, som tycktes leda till en yttre källare.

»Här är en herre, som frågar, om ni har godt öl», sade stalldrängen.

»Gud nåde mig eljest», svarade kyparen; »det är ju inte mer än fyra mil häremellan och Oxford. — Min själ, om mitt öl inte slog i hufvudet på studenterna, så skulle de snart slå ståndkan i hufvudet på mig.»

»Kallar ni det för Oxfords-logik?» sade den främmande, som nu lemnat tyglarna och gick fram mot värdshusdörren, då han i det samma möttes af den fryntlige Giles Gosling i egen person.

»Talar ni om logik, herr gäst», sade värden; »hör då på en klar slutsats:

I stallet med hästen,
Och vin fram till gästen.»

»Amen, af allt mitt hjerta, min käre värd», sade den främmande »låt mig få en flaska af ert bästa Canarievin och hjälp mig se'n att tömma den.»

»Nej, herr resande, ni är ännu inte långt hunnen i konsten, om ni anmodar er värd att hjälpa er med en sådan liten tår, som en flaska sekt — vore det fråga om en hel kanna, så kunde ni kanske behöfva ett vänskapligt handtag af mig, och ändå påstå er vara en hel karl.»

»Var inte bekymrad för min skull», sade gästen, »jag skall nog veta att göra min skyldighet, såsom det anstår en man, hvilken inte är mer än fyra mil från Oxford; ty jag är inte hitkommen från Martis fält för att sätta mig i misskredit bland Minervas dyrkare.»

Medan han sade detta, införde värdshusvärden honom med ett hjertligt välkommen i ett stort, men lågt rum, der åtskilliga personer sutto i olika grupper. Somliga drucko, andra spelade kort, andra samtalade och några, hvilkas göromål fordrade, att de skulle stiga tidigt upp påföljande morgon, slutade sin aftonmåltid och underhandlade redan med uppassaren om nattqvarter.

Främlingens inträde ådrog honom denna allmänna och likgiltiga uppmärksamhet, som vid dylika: tillfällen vanligen skänkes en nykomling, och hvilken slog så ut, att gästen befans vara en af dessa menniskor, som med en välbildad

gestalt och ett i sig sjelft ej obehagligt ansigte likväl äro så långt ifrån vackra, att man, vare sig att det nu beror af uttrycket i deras anletsdrag eller af deras hållning eller ljudet af deras röst, på det hela känner motvilja för deras sällskap. Främlingens skick var djerft utan att vara öppet, och han tycktes angelägen om att göra anspråk på en viss aktningsfull uppmärksamhet, liksom han fruktat, att den skulle vägras honom, om han ej genast gjorde sin rättighet dertill gällande. Han bar en ridkappa, som — då den var öppen — visade en rikt galonerad jacka, åtspänd med ett bälte af buffelläder, hvori sutto ett slagsvärd och ett par pistoler.

»Ni reser väl försedd, sir», sade värden, som kastade en blick på vapnen, under det han på bordet framsatte det glödgade vinet, som den resande begärt.

»Ja, herr värd, jag har funnit vapen vara nyttiga i farans stund, och jag gör ej som era storkaxar nu för tiden, som afskeda sina följeslagare, så snart de ej mer behöfva dem.»

»Åhå, herrn kommer då från Nederländerna, pikarnas och musköternas land?»

»Jag har rest vidt och bredt omkring, min vän, och varit både när och fjerran — men emellertid dricker jag er skål i en bägare af er egen sekt. Slå i en annan åt er och gör mig besked, och är det inte extra godt, så får ni dricka, som ni sjelf bryggt.»

»Inte extra godt?» sade Giles Gosling, i det han tömde bägaren och med en min af utesägligt välbehag smackade med läpparna. »Jag vet inte, hvad ni menar med ert extra, men, så vidt jag vet, fins inte maken till vin på Tre Storkar i Vintry; och om ni kan få bättre sekt än detta i. sjelfva Xeres eller på Canarie-öarna, så vill jag aldrig mer röra hvarken flaska eller penningar. Håll bara upp det emot ljuset, så

skall ni få se de små granden dansa i den gyllne drycken, liksom stoftkornen i solskenet. Men jag vill hellre slå i vin åt tio bönder, än åt en resande. — Jag hoppas, hans nåd tycker om vinet?»

»Det är inte oäfvvet, herr värd; men vill ni lära känna godt vin, så bör ni dricka det, der det växer. Lita ni på mig, att spanioren nog är för klok att skicka er sin ädlaste drufmust. Det här, till exempel, som ni anser så förträffligt, skulle i Corunna eller Port S:t Maria anses blott som oäkta. Ni bör resa, min käre värd, om ni vill bli invigd i kyparekonstens hemligheter.»

»Minsann, signor gäst», svarade Giles Gosling, »om jag skulle resa endast för att bli missnöjd med allt, som jag kan få här hemma, tycker jag, att det vore att bära mig åt som en narr. Dessutom kan jag försäkra er, att det fins mången narr, som kan rynka på näsan åt godt vin, utan att någonsin ha lemnat gamla England, och dermed tackar jag Gud för min egen spiselvrå.»

»Detta är bra småsint af er, min bäste värd», sade främlingen, »och jag är säker på, att inte allt byfolket här tänker så lågt. Jag skulle kunna slå vad, att det ibland er fins raska karlar, som gjort en resa till Virginien eller åtminstone en tur åt Nederländerna. Låt se — ansträng ert minne. Har ni ingen vän i främmande land, från hvilken ni gerna ville ha underrättelser?»

»Nej, minsann jag det har, sir, svarade värden, »alltsedan den galenpannan Robin från Drysanford blef skjuten vid belägringen af Brill. Fan ta musköten, ur hvilken den kulan kom; ty bättre gosse fylde aldrig sin bägare vid midnatt. Men han är död och borta nu, och jag känner hvarken någon soldat eller någon resande, för hvilken jag ens ville ge ett äppelskal.»

»Nå, det var minsann besynnerligt. Är det väl möjligt, att, då så många tappra engelsmän vistas utomlands, ni som tycks vara en ansedd man, inte skulle ha någon vän eller frände ibland dem?»

»Åh, talar ni om fränder», svarade Gosling, »så har jag väl en krabat till släkting, som lemnade oss sista året af drottning Marias regering; men honom vore det bättre att mista än att få igen.»

»Säg inte så, min vän, såvida ni ej nyligen hört något ondt om honom. Mången vild fåle har blifvit en stolt häst. — Säg, hvad hette han?»

»Michael Lambourne», svarade värden på Svarta Björnen, »en min systerson — men det är inte stor glädje att ihågkomma hvarken namnet eller släktskapen.»

»Michael Lambourne», sade främlingen, liksom han sökt att draga sig något till minnes, »det kan väl inte vara en släkting till den Michael Lambourne, som uppförde sig så tappert vid belägringen af Venloo, att grefve Moritz tackade honom inför hela hären? Man sade, att han var engelsman och af ringa härkomst.»

»Det kunde aldrig vara min systerson», sade Giles Gosling; »ty han hade knappt så mycket mod som en hare, då det inte gälde att göra ondt.»

»Åh, mången får mod i krig», svarade främlingen.

»Kan väl vara», genmälte värden; »men jag skulle förr tro vår Michel om att der förlora det lilla, han hade.»

»Den Michael Lambourne, som jag kände», fortfor den resande, »var en hygglig karl, som tyckte om att vara väl klädd och hade ett falköga för vackra flickor.»

»Vår Michel», sade värden, »såg ut som en hund med en butelj fäst vid svansen och bar en rock, der den ena lappen satt tätt bredvid den andra.»

»Ja, men i krig hittar man lätt på bra kläder», svarade gästen.

»Vår Michel», invände värden, »skulle troligen snarare ha hittat dem *i* ett klädstånd, medan klädmäklaren vändt ryggen till, och hvad hans falköga, som ni talar om beträffar, så falkade det alltid på mina silfverskedar. Han var kyparpojke här i huset ett fjerdedels år, och hade han blifvit qvar hos mig i tre månader till, så skulle jag, tack vare hans felräkningar och förseelser, misstag och försummelse, varit nödsakad att taga ned skylten, stänga huset och ge nyckeln i hin ondes förvar.»

»Ni skulle nog i alla fall bli ledsen», fortfor den resande, »om jag berättade er att den stackars Michael Lambourne blifvit skjuten, då han i spetsen för sitt regemente intog en skans nära Maestricht?»

»Ledsen? — Nej, det skulle vara den fägnestammaste nyhet, jag någonsin kunde få höra om honom, emedan jag derigenom blefve säker om, att han inte blifvit hängd. Men låt oss inte mera tala om honom — jag tviflar på, att hans död någonsin kommer att göra hans vänner så mycken heder; och vore det så», tillade han, under det han tömde ännu en bägare vin, »så skulle jag af allt mitt hjerta säga: skål för hans själs frid!»

»Sakta, sakta, min käre värd», sade den resande, »utan all fråga får ni ännu mycken heder af er systerson, i synnerhet om det är den Michael Lambourne, som jag kände och älskade nästan, ja, fullt ut lika mycket som mig sjelf. Kan ni ej säga mig något kännemärke, hvaraf jag skulle kunna sluta till, om de vore en och samma person?»

»Minsann om jag nu mins något», sade Giles Gosling, »om inte det, att vår Michel blef brännmärkt på venstra

axeln, därför att han stal en silfverbägare från fru Snort af Hogsditch.»

»Nej, nu ljuger ni som en skälm, morbror», sade främlingen, i det han kastade af sig sin kappa och vek ned tröjarmen, så att hals och axel blottades; »så sant jag lefver, är inte min axel lika omärkt, som någonsin er egen.»

»Hvad, Michel, pojke — Michel!» utropade värden, »är det verkligen du? Ja, jag har just anat det en halftimmes tid; ty jag visste, att ingen annan kunde bry sig hälften så mycket om dig. Men, Michel, om din axel är — som du påstår— omärkt, så måste du tillstå, att Goodman Thong, bödeln, haft medlidande med din ungdom och endast märkt dig med ett kallt jern.»

»Tyst, morbror — upphör med ert skämt! Spar det för att krydda ert sura öl, och låt mig nu se, hur hjertligt ni välkomnar en släkting, som i aderton år flackat verlden omkring, sett solen gå ned, der den går upp, och rest, tills vester blifvit öster.»

»Så vidt jag kan finna, Michel, har du hemfört med dig en talang, gemensam för de flesta resande, och det var, hvad du minst behöfde resa för; ty jag kommer ganska väl ihåg, att bland dina öfriga goda egenskaper var äfven den, att aldrig ett sant ord kom ur din mun.»

»Hör på den otrogne hedningen, käre herrar!» sade Michael Lambourne, i det han vände sig till vittnena af detta besynnerliga möte mellan morbror och systerson, och af hvilka några, såsom barnfödda i byn, ej voro obekanta med hans ungdomsbedrifter. »Detta», fortfor han, »kan man riktigt kalla att för min skull slagta en Cumnors gödkalf! Men, käre morbror, jag skall säga er, att jag inte kommer från drafven och svinhon och att jag bryr mig litet om ert välkommen eller inte välkommen. Jag bär med mig

något, som skall göra mig välkommen, hvart jag vänder mig.»

Med dessa ord drog han fram en med guldmynt temligen väl försedd börs, hvars åsyn gjorde ett märkbart intryck på sällskapet. Några skakade på hufvudet och hviskade sins emellan, under det en och annan mindre samvetsgrann hastigt började erinra sig honom såsom en skolkamrat, granne eller dylikt. Ett par, tre personer af allvarsammare utseende, lemnade värdshuset, i det de läto förstå, att, såvida Giles Gosling önskade att rörelsen skulle gå framåt, borde han så fort som möjligt göra sig af med sin odoga till systerson. Af Goslings uppförande tycktes det, som han till stor del var af samma tanke; ty till och med åsynen af guldets gjorde mindre intryck på den hederlige mannen, än som vanligen är fallet med folk af hans yrke.

»Frände Michel», sade han, »stoppa in din börs! I mitt hus skall min systers son ej behöfva betala, hvarken aftonmåltid eller nattherberge, och jag är säker på, att du inte vill stanna länge på ett ställe, der du blott är alltför väl känd.»

»Hvad den saken beträffar, morbror», svarade den resande, »så tänker jag att dervid rådfråga min egen lust och bekvämlighet. Emellertid önskar jag binda dessa sa herrar, som ej äro för högfärdiga att minnas kypargossen Michael Lambourne, på en aftonmåltid och ett glas. Om ni vill låta mig för penningar få, hvad jag önskar, så är det väl; hvarom icke, är det blott ett par minuters väg härifrån till Haren, och våra grannar skola säkert ej neka att följa mig dit.»

»Nej, Michel», sade hans morbror, »eftersom du nu fått aderton år till på nacken och som jag hoppas — litet bättre seder, skall du inte så här dags på aftonen lemna mitt hus,

utan du skall få, hvad du med skäl kan begära. Men jag skulle dock gerna vilja vara säker på, att den börs, du skryter så mycket af, vore lika väl förvärfvad, som den tycks vara väl fylld.»

»Hör på en sådan otrogen, mina vänner», sade Lambourne, i det han åter vädjade till åhörarna. »Här står en karl, som ånyo vill dra fram sin slägtings dårsaker, hvilka äro fullt ett tjog år gamla. — Och hvad guldet beträffar, mina bästa herrar, så har jag varit, der det växer, och der man kan få det, bara man gör sig mödan att samla det. Jag har varit i Nya Verlden, godt folk — i sjelfva Eldorado, der pojkarne leka med diamanter i stället för med körsbärskärnor, och bondflickorna göra sig halsband af rubiner i stället för af rönnbär — der takpannorna äro af rent guld, och gatstenarna af gediget silfver.»

»Vid min kredit, bror Michel», sade unge Lawrence Goldthred, den förnämste krämaren i Abingdon, »det vore ett land att handla i, och hvad skulle ej lärfter, band och sidentyger inbringa, der det är så fullt upp med guld?»

»Åh, det skulle bli en alldeles oerhörd vinst», svarade Lambourne, »i synnerhet om en ung vacker handelsman sjelf bar omkring sina varor; ty flickorna der i landet äro flyktiga varelser, och som de sjelfva äro något solbrända, fatta de eld som fnöske, då de se en frisk och vacker hy som din, och hår, som stöter något i rött.»

»Jag skulle vilja sätta upp handel der», sade krämaren skrattande.

»Det skulle du ganska väl kunna, om du ville», sade Michael; »det vill säga, om du är samme raske gosse, som fordom hjälpte mig att plundra abbotens fruktträdgård — det vill blott en liten smula alkemi till för att smälta ned ditt hus och din jordegendom till reda penningar och förvandla

dessas penningar till ett stort skepp med segel, ankare, tågvirke och dylikt. Stufva derpå in dina varor under däck, sätt femtio raska karlar på däck med mig till befälhafvare, och sedan hissa vi segel och bege oss af till Nya Verlden.»

»Du har lärt honom hemligheten, systerson», sade Giles Gosling, »att, som du sade, kunna smälta ned sina pund till en penny och sina väfvar till en tråd. — Lyssna icke till en narrs råd, granne Goldthred. Fresta inte sjön, ty den uppslukar allt. Låt kort och fala qvinnor göra sitt värsta, så skola väl ändå din faders varor och balar räcka ett eller par år, innan du kommer på gäldstugan; men hafvet är omätligt — det skulle på en morgon kunna sluka hela Lombardstreets rikedom, lika lätt som jag skulle svälja ett löskokt ägg eller ett glas klaret — och hvad min frändes Eldorado beträffar, så vill jag slå mig i backen på, att han funnit det i fickan hos någon godtrogen stackare, just en sådan som du. Men blif inte så förargad för det, utan stig fram och tag till bästa, ty här kommer aftonmåltiden, och jag bjuder hvem som vill att taga del deri till min hoppfulle systersons ära, allt under förutsättning, att han kommit hem en annan människa, än han for bort. I sanning, frände, är du inte så lik min stackars syster, som någonsin en son kan likna sin mor.»

»Men inte så alldeles lik gamle Benedict Lambourne, hennes man», sade krämaren, nickande och blinkande. »Kommer du ihåg, Michel, hvad du sade, då skolmästarens ferla sväfvade öfver dig, därför att du slagit undan kryckorna för far din? — det är ett klokt barn, sade du, som känner sin egen far. — Doktor Bricham skrattade, tills tårarna kommo honom i ögonen, och hans tårar frälsade dig från att utgjuta några.»

»Nånå, och det lät han mig nog sedan betala många gånger om», sade Lambourne; »hur står det nu för tiden till med den hedervärde herr skolmästaren?»

»Han är död för flera år sedan», sade Giles Gosling.

»Ja, det är han», sade klockaren i församlingen. »Jag satt vid hans säng, när han dog. Han gick bort i en salig stund, '*Morior — mortuus sum vel fui — mori*' — dessa voro hans sista ord, och han tillade blott: 'jag har nu konjugerat mitt sista verbum.'»

»Nå väl, frid med hans stoft», sade Michel; »han var mig ingenting skyldig.»

»Nej, i sanning», svarade Goldthred, »och för hvarje slag han gaf dig, sade han alltid, att han besparade profossen besväret.»

»Man skulle ha trott, att han då lemnade honom föga att göra», inföll klockaren, »och ändå har Goodman Thong inte haft så litet att beställa med vår vän här.»

»*Voto a dios!*» utropade Lambourne, i det tålamodet tycktes nära att förgå honom, och han ryckte från bordet sin bredskyggiga hatt, hvilken han satte på hufvudet, så att skuggan gaf hans ögon och anletsdrag — hvilka af naturen ej bådade något särdeles godt — en spansk bravos vilda uttryck. »Hör på, mina bästa herrar — allt är tillåtet bland vänner och i ett gladt lag, och jag har redan tillåtit min värdige morbror här och er alla, att göra er lustiga på bekostnad af mina ungdomsdårskaper. Men kom ihåg, mina vänner, att jag bär svärd och dolk och att jag vet att nyttja dem, då så påfordras. Alltse'n jag tjenade i Spanien, har jag lärt att vara ömtålig i hederssaker, och jag önskar, att ni ej reta mig till att begå några ytterligheter.»

»Nå, hvad vill ni väl göra?» sade klockaren.

»Ja, sir, hvad vill ni göra?» sade krämaren, i det han häftigt rusade upp vid andra sidan af bordet.

»Skära halsen af er och dermed göra slut på er söndagsdirill, herr klockare», sade Lambourne vildt; »och pryglä er, min värde herr sidenkramhandlare, till dess ni blefve lika platt, som en af era egna balar.»

»Se så, se så», sade värden medlande. »I mitt hus får intet oväsen ega rum. — För dig, min systerson, torde det vara bäst att inte allt för hastigt fatta humör; och ni, mina herrar, gjorde väl, om ni påminde er, att, fastän ni äro på ett värdshus, så äro ni lika fullt världens gästar och borde skona hans slägts heder. — Jag bedyrar, att ert dumma gräl har gjort mig lika glömsk som ni sjelfva, ty, se, der sitter ju min tystlätne gäst, såsom jag kallar honom, hvilken varit här i två dygn och inte öppnat sin mun utom för att begära mat och sin räkning. Besvär gör han inte mer än en bonde och betalar som en prins — ser endast på totalsumman af räkningen och vet inte, hvilken dag han reser. Åh, det är en juvel till gäst, och likväl har jag, mitt nöt, kunnat låta honom sitta som en förskjuten i den mörka vrån der borta, utan att ens be honom ta en bit mat och dricka ett glas tillsammans med oss. Det vore inte mer än rätt åt mig för min ohöflighet, om han genast begåfve sig härifrån till Haren.»

Med en hvit servet prydligt lagd öfver venstra armen och sin ståtligaste silverkanna i högra handen gick nu värden, efter att för ögonblicket hafva bortlagt sin sammetsmössa, fram till den ensamme gästen, om hvilken han talat, hvarigenom han ådragit denne hela sällskapets uppmärksamhet.

Han var en tjugufem eller trettio års man, af mer än medelmåttig längd, enkelt och anständigt klädd, men med

en ledighet, i sin hållning, som nästan gränsade till värdighet och som tycktes antyda, att hans klädsel var under hans stånd. Hans ansigte var förbehållsamt och tankfullt; han hade mörkt hår och mörka ögon, hvilka sistnämnda vid hvarje lifligare sinnesrörelse blixtrade med en ovanlig glans, men vid andra tillfällen hade samma lugna och tänkande uttryck, som hela hans öfriga utseende. De nyfikna i den lilla byn hade haft all möda ospard för att utforska hans namn och stånd samt det ärende, för hvilket han kommit till Cumnor, utan att det lyckats dem att vinna några upplysningar i dessa saker. Giles Gosling, som var byns fogde och en trogen anhängare af drottning Elisabeth och protestantiska religionen, var i början benägen att misstänka sin gäst för att tillhöra jesuiternas samfund, hvaraf Rom och Spanien den tiden skickade så många för att pryda galgarna i England. Men det var nästan omöjligt att bibehålla en sådan misstanke emot en gäst, som gjorde så litet besvär, betalade sina räkningar så ordentligt och som, enligt hvad det tycktes, ärnade för en längre tid stanna qvar på Svarta Björnen.

»Alla papister», tänkte Giles Gosling, »äro ett sniket och snålt folk, och om den här mannen vore en papist, skulle han nog fått bo hos den rike squiren på Besselsley eller hos den gamle riddaren på Wootton eller i något annat af dessa katolska nästen, i stället för att vistas på ett värdshus, såsom det egnar och anstår en hederlig karl och god kristen. Dessutom höll han sig i fredags till salt kött och morötter, ehuru det fans stekt ål på bordet, och den så god, som någonsin fångats i Isis.»

Den hederlige Giles var således öfvertygad om, att hans gäst ej var någon katolik, och anhöll därför med förekommande artighet, att främlingen ville dricka ett glas

med honom och med sin närvaro hedra ett litet kalas, som han gaf till firande af sin systersons återkomst, på samma gång, som han uppriktigt hoppades, att denne allvarligt bättrat sig. Främlingen skakade först på hufvudet liksom för att afslå inbjudningen, men värden fortfor att söka öfvertala honom, i det han såsom skäl för sin enträgenhet talade om värdshusets anseende och den uttydning, Cumnors invånare kunde gifva åt ett så osällskapligt beteende.

»På min ära, sir», sade han, »rör det inte min heder, att alla skola vara glada i mitt hus, och elaka tungor fattas ej i Cumnor — och hvar fattas väl de — hvilka förtala menniskor, som draga hatten ned öfver ögonen, liksom om de med saknad såge tillbaka på den tid, som förflutit, i stället för att njuta af det glada solsken, Gud förlänat oss i vår herskarinnas, drottning Elisabeths klara blickar, hvilken himmelen länge välsigne och bevare!»

»Åh, min bäste herr värd», svarade främlingen, »det måtte väl ej vara något förräderi, om en man under skuggan af sin egen hatt sysselsätter sig med sina egna tankar? Ni har lefvat dubbelt så länge i verlden som jag och ni måste veta, att det fins tankar, som förfölja oss, trots alla våra bemödanden att förjaga dem, och till hvilka det är förgäfvets att säga: viken ifrån mig och låt mig vara glad.»

»Minsann», svarade Giles Gosling, »om sådana tankar plåga er och ej vilja gifva vika för ren engelska, så måste vi hemta hit från Oxford en af fader Bacos lärjungar, som kan besvärja dem med logik och hebreiska. — Eller hvad skulle ni säga om att dränka dem i ett lysande haf af klaret, min ädle gäst? Se så, sir, ursäkta den frihet, jag tar mig. Jag är en gammal värdshusvärd och måste säga ut min hjertans tanke. Detta tunga, sorgbundna lynne klär er ej — det står

illa tillsammans med blanka stöflar, en fin hatt, en ny rock och en full börs. Åt fanders dermed! Lemna det åt dem, som ha benen lindade med halmviskor, hufvudet betäckt med en filtmössa, jackan så tunn som en spindelväf, och som inte ega så mycket som en fyrk i pungen för att dermed hålla melankolien på afstånd. Blif glad, sir, eller svär jag vid detta goda vin, att vi vilja förvisa er från ett gladt sällskaps munterhet till melankoliens och tungsinthetens töckniga nejder. Här äro en hop hederliga gossar, som ha lust att vara glada; bläng nu ej på dem så förbannadt.»

»Ni talar bra, min hederlige värd», svarade gästen med ett vemodigt leende, hvilket, så sorgset det än var, gaf ett särdeles behagligt uttryck åt hans ansigte. — »Ni talar väl, min jovialiske vän, och de, hvilka äro nedstämda som jag, böra ej störa de lyckligas glädje. Jag vill därför mycket gerna tömma ett glas med era gäster, hellre än att anses vilja störa er fröjd.»

Med dessa ord steg han upp och närmade sig sällskapet, hvilket, uppmuntradt af Michael Lambournes lära och föredöme och till största delen bestående af personer, som med nöje begagnade sig af tillfället att på sin värds bekostnad få sig en glad afton, redan gjort några ströftåg utöfver måttlighetens område, såsom man tydligt kunde märka af den ton, i hvilken Michael frågade efter sina gamla bekanta i byn, och af de skrattsalvor, med hvilka hvarje svar emottogs. Giles Gosling sjelf blef litet förargad öfver deras bullersamma glädtighet, särdeles som han mot sin vilja kände en viss vörndnad för sin obekante gäst. Han stannade därför på något afstånd från bordet, vid hvilket det stojande sällskapet tagit plats, och började göra ett slags ursäkt för deras sjelfsvåld.

»Af deras tal», sade han, »skulle man kunna tro, att hvarenda en af dem blifvit uppfödd till handtverket 'pengar eller lifvet', och i morgon skall ni likväl finna dem vara en hop så idoga handtverkare, som trots någon, hvilken knappat in en tum på alnen eller infriat en invisning med något för lätta kronor. Den der krämaren med hatten på sned öfver sitt yfviga hår, hvilket ser ut som ryggen på en lurfvig newfoundlands-hund, och hvilken herre nu går utan hängslen, bär kappan på ena axeln samt ger sig utseende af en äkta liderlig sälle, är, då han står i sin bod i A bingdon, så fin och pyntad ifrån topp till tå, som om han vore utnämnd till lord-mayor. Han talar om att bryta sig in i trädgårdar och slå sig på att bli landsvägsriddare, så att man skulle kunna tro att han tillbragt hvarenda natt mellan Hounslow och London, då han i stället i sjelfva verket sofver godt i sin mjuka bädd, med ett ljus på ena sidan och bibeln på den andra för att skrämma bort spöken.»

»Och er systerson, herr värd, denne Michael Lambourne, som är festens föremål, söker han också att liksom de öfriga ge sig anseende af att vara en rumlare?»

»Nu sätter ni hårdt åt mig», sade värden; »min systerson är min systerson, och om han också fordom var en riktig vildbasare, så kan väl Michael ha bättrat sig, han som andra, ni förstår väl. Och jag skulle just ej önska, att ni ansåge allt, hvad jag nyss sade om honom, för riktiga kungsord — ty jag kände strax i början igen den skälmen och roade mig med att plocka fjädrarna af honom. Men nu, sir, under hvad namn får jag presentera min värde gäst för dessa glada ungdomar?»

»Åh, herr värd, ni kan kalla mig Tressilian», svarade främlingen.

»Tressilian», upprepade värden på Björnen, »ett godt namn och som jag tror af cornwallisk härkomst; ty hvad säger det gamla engelska ordspråket:

'På Tre, Pol och Pen
Käns Cornwalls män igen'.

»Får jag lof att säga den hedervärde mr Tressilian från Cornwall?»

»Säg inte mer, min bäste värd, än jag bedt er säga, så kan ni vara säker på att ej säga mer, än hvad som är sant. Man kan ha en af dessa hedervärda stafvelser framför sitt namn och ändå vara född långt ifrån S:t Michaels berg.»

Värden dref ej sin nyfikenhet längre, utan förestälde mr Tressilian för sin systerson och dennes sällskapskamrater, hvilka, sedan de utbytt helsningar med och druckit en skål för sin nye kamrat, fortsatte det samtal, hvori han funnit dem inbegripna, under det de allt emellanåt kryddade det med en klunk vin.

Andra kapitlet.

Talar ni om unga herr Lancelot?

SHAKSPEARE.
(Köpmannen i Venedig.)

Efter något uppehåll begynte herr Goldthred på värdens och de öfriga gästernas begäran att roa sällskapet med följande sång:

»Af alla foglar i buskar och träd
Jag ugglan mest vill berömma,
Hon är ett mönster för dem, som i fred
De fyllda bålarne tömma.
På murken fura hon slår sig ner,
När sol i vester ej skådas mer,
Och tjuter hemskt, så det eko ger;
Din skål därför uti kulen natt,
Du muntra ugglar, vi dricka gladt.

En tölp till fogel är lärkan blott,
Tills dager hvilat hon njuter,
Men ugglan bättre förnuft har fått,
Hvar natt hon hiskeligt tjuter.
Derför, höj glaset, tills knäckt du är,
Fastän du raglar, drick, skrik och svär,
Drick, tills du tumlar bland vänner här!
Din skål därför uti kulen natt,
Du muntra ugglar, vi tömma gladt.»

»Det är must och mörk i det der, mina vänner», sade Michael, då krämaren slutat sången, »och ännu tycks det finnas något godt gry kvar i er — men hvad är det väl för

en litania, ni läst upp för mig om mina gamla kamrater, med ett olycksbådande motto framför hvars och ens namn? Således har då den storskrytaren Will från Wallingford sagt oss godnatt?»

»Han fick samma död som en fet råbock», sade en af sällskapet; »ty han blef skjuten af gamle Thatcham, skogvaktaren hos hertigen på Donnington Castle.»

»Jo jo, han tyckte alltid mycket om villebråd», svarade Michael, »och vin försmådde han ej heller — låt oss därför dricka ett glas till hans åminnelse. Gör mig besked, mina herrar.»

När skålen till den bortgångnes ära vederbörligen blifvit drucken, frågade Lambourne, hvad det blifvit af Prance från Padworth.

»Han blef odödlig för tio år se'n», sade krämaren, »och Oxfords slott, Goodman Thong och ett tioöres rep veta bäst, huru det gick till.»

»Åh bevars, hängde de så utan krus den stackars Prance? Det har man, därför att man älskar att vandra i månskenet — en skål för hans minne, mina herrar — alla glada gossar älska månsken. Hvad blef det af Hinke med plymen, han, som bodde nära intill Yattenden och bar den långa plymen — jag har glömt namnet.»

»Jaså, Hinke Hempseed», svarade krämaren; »jo, som du väl kommer ihåg, var han alltid litet förnäm af sig och ville blanda sig i politiken, och så blef han för två eller tre år sedan fast för hertigens af Norfolk affär, flydde ur landet, kom med knapp nöd undan, och har sedan dess aldrig hörts utaf.»

»Efter så många olycksöden », sade Michael Lambourne, »behöfver jag knappt fråga efter Tony Foster; ty, när det

har varit så godt om rep, bågsnitt och arresteringsorder, så kan Tony knappast ha sluppit undan.«

»Hvilken Tony Foster menar du?» sade värdshusvärdens.

»Honom, som de kallade Tony Båltändaren, därför att han skaffade eld för att dermed antända Latimers och Ridleys bål, då blåsten släckte facklan för Goodman Thong, och ingen annan hvarken för goda ord eller pengar ville ge honom eld.»

»Tony Foster lefver och mår väl», sade värdens, »men jag råder dig, min käre systerson, att icke kalla honom Tony Båltändare, om du ej vill utsätta dig för ett värjstyng.»

»Hvad, skäms han nu därför», sade Lambourne. »Han brukade alltid skryta dermed och säga, att han tyckte lika mycket om att se en stekt kättare, som en stekt oxe.»

»Ja ja, frände, men det var i Marias tid», sade värdens, »då Tonys fader var fogde här hos abboten i Abingdon. Men sedan dess har Tony gift sig med en renlärig puritanska och är nu en så god protestant, som trots någon.»

»Och ser högtidlig ut, sätter näsan i vädret och föraktar sina gamla kamrater», tillade krämaren.

»Då har han säkert gjort lycka», sade Lambourne; »ty, så snart någon fått egna penningar, är det säkert, att han alltid håller sig undan för dem, hvilkas skattkammare ligger i andras fickor.»

»Gjort lycka, ja, det är säkert», sade krämaren; »du kommer väl ihåg Cumnor-Place, den gamla herrgården bredvid kyrkogården?»

»Ja visst, jag plundrade ju fruktträdgården der trenne gånger. — Hvad är det med den? — Den var alltid den gamle abbotens bostad, när någon smittsam sjukdom gick i Abingdon.»

»Ja», sade värden, »men det är längesedan; Anthony Foster bor nu der och eger stället i följd af något kontrakt med en hög herre, som fått klostrets forna egor af kronan, och der residerar Tony nu och frågar inte mer, än om han vore dubbad till riddare, efter en enda fattig stackare i Cumnor.»

»Det är likväl inte alltsammans högmod hos Tony», sade krämaren; »det är en vacker flicka med i spelet, och Tony vill knappt ens låta dagens ljus skina på henne.»

»Hvad vill det säga», sade Tressilian, som nu för första gången blandade sig i samtalet, »sade ni ej, att Foster är gift, och det med en puritanska?»

»Han har varit gift och det med en så sträng puritanska, som trots någon, hvilken ätit kött under fastan, och hon och Tony lefde såsom hund och katt med hvarandra, som folket sade. Men nu är hon död — frid vare med henne — och Tony har blott en liten slinka till dotter, så att det tros, att han ämnar gifta sig med det främmande fruntimret, som folk gör så mycket väsen af.»

»Och hvarför det? Jag menar — hvarför gör man så mycket väsen af henne?» sade Tressilian.

»Åh, jag vet inte», svarade värden, »om inte därför, att hon skall vara vacker som en engel, och därför att ingen vet, hvarifrån hon kommit, och alla gerna vilja veta, hvarför hon hålles så noga instängd. För min del har jag aldrig sett henne — men hur är det, har ni ej gjort det, herr Goldthred?»

»Jo, det är säkert, gamle gosse», sade krämaren, »det var en dag, som jag red hit från Abingdon, hvarvid jag passerade förbi den gamla byggnadens östra utbyggda fönster, der alla de gamla helgonen och legenderna äro målade. Jag red inte den vanliga vägen, utan en, som gick

genom parken; ty den lilla porten var endast tillstängd med en klinka, och jag tyckte därför, att jag, som gammal kamrat till egaren, kunde taga mig friheten att rida genom allén, både för att få skugga på den ovanligt varma dagen och för att undvika dam, ty jag hade på mig min persikofärgade, guldgalonerade jacka.»

»Hvilket plagg du gerna ville låta lysa i ögonen på ett vackert fruntimmer», sade Michael Lambourne. »Åh, din skälm, skall du då aldrig lägga bort dina gamla konster?»

»Åh nej, det var inte så», sade krämaren med ett sjelfföfnöjdt småleende, »inte alldeles så — utan nyfikenhet, du förstår, och en släng af medlidande dessutom — ty det stackars unga fruntimret får från morgonen ända till qvällen aldrig se någon annan än Tony Foster med hans svarta, rynkade ögonbryn, hans tjurhufvud och hans krokiga ben.»

»Och du ville gerna visa henne en hurtig karl uti sammetsjacka — en vad, lik en kortbent hönas, i en karduanstöfvel, och ett rundt, enfaldigt, småleende ansigte, mot hvilket en sammetsmössa, en turkisk plym och en förgyld agraff prydligt stucko af? Åh, min lustige herr krämare, de, som ha goda varor, vilja gerna visa dem! Se så, mina herrar, låt inte glasen hvila — en skål för långa sporrar och korta stöflar, för fulla mössor och tomma skallar!»

»Nej, nu är du svartsjuk på mig, Michel», sade Goldthred, »och ändå var min lycka inte större, än som kunde vederfarits dig eller hvilken annan som helst.»

»Må fan ta din oförskämdhet», svarade Lambourne; »vill du väl jemföra din puddingsfysionomi och dina taftsmanér med en gentlemans och krigares?»

»Nej, min bäste sir» sade Tressilian, »tillåt mig be er vara god och ej afbryta den hedervärde herrn; jag tycker, att han berättar så bra, att jag skulle kunna höra på honom ända till midnatt.»

»Det är er godhet, mera än min förtjenst, som låter er säga så», svarade herr Goldthred; »men då jag gör er ett nöje dermed, min värde herr Tressilian, så vill jag fortfara, trots alla stickord och bitande infall af denne tappre krigare, som kanske fått flera hugg än kronor i Nederländerna. — Således, bäste sir, då jag passerade under det stora målade fönstret, med tygeln löst kastad öfver min gångares hals, dels för mera bekvämlighets skull, dels också för att derigenom med större frihet kunna se mig omkring, hörde jag fönstret öppnas, och ni må aldrig mera tro mig, sir, om der inte stod ett det vackraste fruntimmer, jag någonsin sett, och jag tror mig likväl om att ha sett så många vackra flickor och ha lika mycket omdöme i den vägen, som trots någon.»

»Hur såg hon ut, om jag får fråga?» sade Tressilian.

»Åh, sir», svarade herr Goldthred, »jag kan försäkra er, att hon var klädd som ett fruntimmer af hög rang, i en så smakfull och vacker dräkt, att sjelfva drottningen kunde ha burit den; ty hennes kjol, lif och ärmar voro af sidensars, hvilket — efter hvad jag tror — hade kostat trettio shillings alnen och var fodradt med mörkbrunt taft samt kantadt med tvenne rader breda guld- och silfverspetsar. Och hennes hatt, sir, den var då det vackraste och modernaste, jag någonsin sett här på orten; den var af mörkbrunt siden, öfversållad med skorpioner i venetiariskt guldbroderi och i kanten garnerad med en guldfrans. — Jag försäkrar er, sir, det var något alldeles utomordentligt och oförlikneligt

smakfullt. Hvad garneringarna beträffar, voro de i gammaldags stil.»

»Jag frågade er ej om hennes klädsel, sir», sade Tressilian, som under den långa beskrifningen visat någon otålighet, »utan om hennes hy — hennes anletsdrag, färgen på hennes hår.»

»Hvad hennes hy beträffar, så kan jag ej säga något bestämdt», svarade krämaren; »men jag såg, att hennes solfjäder hade ett konstigt inlagdt elfenbenshandtag, och hvad färgen på hennes hår vidkommer, kan jag försäkra er, att det må nu ha varit hurudant som helst, så bar hon deröfver ett nät af grönt silke, tvinnadt med guld.»

»Det var då ett riktigt krämarsinne», sade Lambourne; »herrn här frågar honom om fruntimrets utseende, och han talar bara om hennes granna kläder.»

»Jag skall säga dig», sade krämaren, något modstulen, »att jag inte fick mycken tid att se på henne, ty, just som jag tänkte att med en artig helsning tilltala henne, och för detta ändamål antagit ensmåleende min —»

»Som en apas, då hon myser åt en kastanje», inföll Michael Lambourne.

»— så framrusade plötsligt», fortfor Goldthred utan att bry sig om afbrottet, »Tony Foster sjelf med en knölpåk i handen —»

»Och krossade hufvudet på dig för din näsvishet, vill jag hoppas», sade Michael Lambourne.

»Det hade varit lättare sagdt än gjordt», svarade Goldthred harmset; »åh nej, det blef intet slagsmål af — det är sant, att han höjde påken och talade om att slå till samt frågade, hvarför jag ej höll mig på allmänna landsvägen och så vidare, så att jag skulle haft god lust att ge honom ett